

**МИНИСТЕРСТВО ЗА ОБРАЗОВАНИЕ И НАУКА
ЦЕНТАР ЗА СТРУЧНО ОБРАЗОВАНИЕ И ОБУКА**

НАСТАВНА ПРОГРАМА

ПРИМАРНА ОБРАБОТКА НА ДРВОТО

III ГОДИНА

ШУМАРСКО-ДРВОПРЕРАБОТУВАЧКА СТРУКА

Техничар за обработка на дрво

Скопје, 2007 година

1. ИДЕНТИФИКАЦИОНИ ПОДАТОЦИ

1.1. Назив на наставниот предмет: ПРИМАРНА ОБРАБОТКА НА ДРВОТО

1.2. Образовен профил и струка

1.2.1. Образовен профил: техничар за обработка на дрво

1.2.2. Струка: шумарско-дрвопреработувачка

1.3. Диференцијација на наставниот предмет

1.3.1. Предмет карактеристичен за образовниот профил

1.4. Година на изучување на наставниот предмет

1.4.1. Трета

1.5. Број на часови на наставниот предмет

1.5.1. Број на часови неделно: 3 часа

1.5.2. Број на часови годишно: 108 часа

1.6. Статус на наставниот предмет

1.6.1. Задолжителен

2. ЦЕЛИ НА НАСТАВНИОТ ПРЕДМЕТ

По совладувањето на наставната програма по предметот **примарна обработка на дрвото** ученикот стекнува знаења и вештини и се оспособува:

- да опишува внатрешна уреденост на пиланска хала;
- да го објаснува пилењето со лентовидни и гатерски пили;
- да го разбира планот за пилење;
- да ги препознава грешките при примарна и секундарна обработка на пилени сортименти;
- да пресметува волумен на пилени сортименти;
- да објаснува постапки со пилени сортименти во стовариште;
- да ги објаснува постапките за витлање, чување и испорака на пилени сортименти;
- да ја сфаќа важноста за примена на заштитни мерки и средства за лична заштита.

3. ПОТРЕБНИ ПРЕТХОДНИ ЗНАЕЊА

За успешно следење и совладување на наставните содржини, односно за постигнување на поставените цели по предметот **примарна обработка на дрвото** потребно е ученикот да поседува претходни знаења од наставните предмети: примарна обработка на дрвото од втора година, како и од предметите машини, алти и уреди и анатомија со технички својства на дрвото од прва година.

4. ОБРАЗОВЕН ПРОЦЕС

4.1. Структурирање на содржините за учење

Тематски целини	Број на часови	Конкретни цели	Дидактички насоки	Корелација меѓу тематските целини и меѓу предметите
1. ПИЛАНСКА ХАЛА	9	Ученикот: <ul style="list-style-type: none"> - да ја познава намената, димензиите и карактеристиките на пиланската хала; - да го сфаќа значењето на осветлувањето на пиланската хала, со природна и вештачка светлина; - да го објаснува распоредувањето на работните машини во пиланската хала; - да го објаснува внатрешниот транспорт во пиланската хала.	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на макети, слики и цртежи од пиланска хала; - презентирање на распоредувањето на машините и уредите преку слики и цртежи; - организирање посета на пиланска хала.	<ul style="list-style-type: none"> - Машини и алати за обработка на дрво - Практична настава
2. БИЧЕЊЕ СО ЛЕНТОВИДНИ И ГАТЕРСКИ ПИЛИ	15	<ul style="list-style-type: none"> - Да разликува пилење со гатер и брента; - да определува видови заби според дрвниот вид; - да ја определува просушеноста на дрвото и смолата во дрвото; - да ги разликува елементите на забот: чекор, висина, пазува;	<ul style="list-style-type: none"> - Објаснување на разликите во пилењето со гатер и со брента; - презентирање на гатерски пили преку модел на пила и вистинска пила;	<ul style="list-style-type: none"> - Машини и алати за обработка на дрво - Практична настава

		<ul style="list-style-type: none"> - да ја познава подготовката на пилите за пилење; - да го опишува поставувањето на гатерни пили со помош на манжетни и узенгии; - да го опишува поставувањето и затегањето на пилата на брента. 	<ul style="list-style-type: none"> - презентирање на забите од гатерска пила преку модел на запци; - демонстрирање на поставување на гатерни пили со манжетни и узенгии; - демонстрирање на поставување и затегање на пилата на брента. 	
3. ПЛАН ЗА ПИЛЕЊЕ	21	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги разбира поимите: максимално, квантитативно, квалитативното и вредносно искористување на дрвната суровина; - да пишува шпанунг при целосно распилување и призмање; - да користи готови таблици за определување на број на сортименти при распилување, со претходно призмање. 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на планови за пилење; - презентирање на различни видови планови за пилење. 	<ul style="list-style-type: none"> - Практична настава
4. ПРИМАРНА И СЕКУНДАРНА ОБРАБОТКА НА ПИЛЕНИ СОРТИМЕНТИ	12	<ul style="list-style-type: none"> - Да ги објаснува грешките при пилење со гатер и брента; - да ги предвидува начините за спречување на појава на грешки; - да го објаснува форајзовањето; - да ја опишува секундарната обработка на лисјари и четинари; 	<ul style="list-style-type: none"> - Презентирање на грешки при пилење; - презентирање на начините за спречување на појава на грешки; - презентирање на форајзовање; 	<ul style="list-style-type: none"> - Машини и алати за обработка на дрво - Практична настава

		- да ги објаснува грешките при секундарната обработка на пилени сортименти.	- презентирање на секундарната обработка на пилени сортименти.	
5. ПРЕСМЕТУВАЊЕ НА ВОЛУМЕН НА БИЧЕНИ СОРТИМЕНТИ	9	- Да пресметува волумен на обработени и полуобработени сортименти; - да пресметува волумен на пилени сортименти со италијански метод.	- Презентирање на италијански метод за пресметување волумен на пилена граѓа.	
6. СТОВАРИШТЕ ЗА БИЧЕНИ СОРТИМЕНТИ	15	- Да ја познава организацијата на стовариштето за пилени сортименти; - да ги објаснува постапките со пилените сортименти во стовариште; - да разликува рачно, полумеханизирано и механизирано сортирање на пилените сортименти.	- Презентирање на макети, слики и цртежи од стовариште за пилени сортименти; - организирање на посета на стовариште за пилени сортименти; - презентирање на рачното, полумеханизирано и механизираното сортирање на пилени сортименти.	- Практична настава
7. ВИТЛАЊЕ И ЧУВАЊЕ НА БИЧЕНИ СОРТИМЕНТИ	15	- Да ги опишува начините на витлање на пилените сортименти; - да објаснува: покривање, обележување, заштита и чување на витлата;	- Презентирање на макети, слики и цртежи од различните модели на витлање;	- Практична настава

		- да ја објаснува постапката за ресортирање и поправка на оштетени пилени сортименти; - да ги познава условите за чување на исушените сортименти.	- организирање посета на претпријатие од областа на дрвната индустрија.	
8. ИСПОРАКА НА БИЧЕНИ СОРТИМЕНТИ	12	- Да ги познава начините на врзување и пакување на пилени сортименти; - да определува транспортно средство за испорака на пилените сортименти; - да ја разбира содржината на купопродажните договори; - да го објаснува склучувањето и извршувањето на договорените обврски.	- Презентирање на макети, слики и цртежи од начините на пакување, врзување на пилените сортименти; - презентирање на модели на договори, со правата и обврските на купувачот и на продавачот.	- Практична настава

4.2. Наставни методи и активности на учење

Согласно целите на наставниот предмет **примарна обработка на дрвото** наставникот применува современи интерактивни стратегии во зависност од наставната целина, односно наставната содржина. Овие стратегии се користат со примена на фронтална и индивидуална форма на работа, работа во групи и парови/тандем.

Активности на наставникот: планира, организира, подготвува, активира претходни знаења, објаснува, демонстрира, дискутира, насочува, поставува прашања, пишува и црта на табла, дава инструкции и задачи, слуша, забележува, коригира, координира, следи и воспоставува соработка и комуникација.

Активности на ученикот: набљудува, истражува, критички размислува и одлучува, забележува, објаснува, поставува прашања, создава врска, пишува, анализира, диференцира, детерминира, покажува, коментира и притоа тимски соработува со групата, сам се оценува, презентира и сл.

4.3. Организација и реализација на наставата

За остварување на поставените цели во програмата, наставата се организира и реализира преку комбинација на стручнотеоретска настава и посета на објекти и претпријатија од областа на шумарството и дрвната индустрија. Наставата ќе се одвива во опремени кабинети, работилници и претпријатија.

Реализирањето на наставниот процес ќе се одвива фронтално и во групи. При реализирањето на наставниот процес ќе се проверува дали е направен прогрес во совладувањето на поставените цели.

4.4. Наставни средства и помагала

Со цел ефикасно да се постигнат зацртаните цели на наставниот предмет **примарна обработка на дрвото** потребно е да се користат: графоскоп, модели од надгледни средства, кабинет, опремена работилница, книги, проспекти, постери, графикони, договори, списанија и макети.

5. ОЦЕНУВАЊЕ НА ПОСТИГАЊАТА НА УЧЕНИЦИТЕ

Следењето и оценувањето на постигањата на учениците треба да се врши плански, систематски и континуирано во текот на учебната година. Ќе се изготвува листа на критериуми за соодветни стратегии, за која учениците однапред ќе бидат информирани, па според вложувањето и усвојувањето на знаењата учениците соодветно ќе се оценуваат. Оценувањето на учениците се врши согласно законската регулатива.

6. КАДРОВСКИ И МАТЕРИЈАЛНИ ПРЕДУСЛОВИ ЗА РЕАЛИЗАЦИЈА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

6.1. Основни карактеристики на наставниците

Наставникот по овој наставен предмет треба да поседува лични, професионални и педагошки карактеристики, да е психофизички здрав, да е комуникативен и отворен за соработка, да поседува високи етички вредности, да ги применува литературниот јазик и писмото на кои се изведува наставата, да стекнал соодветно стручно образование, со и без работно искуство, да ја сака наставничката професија, да е добар организатор, креативен и способен за иновации во наставната технологија и постојано да се самообразува во струката и во педагошката област.

6.2. Стандард за наставен кадар

Наставната програма **примарна обработка на дрвото** ја реализираат наставници со завршени студии по:

- **дрвна индустрија;**
- **шумарство.**

Наставниците треба да имаат педагошко-психолошка и методска подготовка и положен стручен испит.

6.3. Стандард за простор

Наставата по предметот **примарна обработка на дрвото** ќе се реализира во специјализирана училница - кабинет опремена со основни средства и помагала. Одредени содржини од наставната програма ќе се реализираат во работилници, шумарски и дрвно-индустриски претпријатија и пилани.

7. ДАТУМ НА ИЗРАБОТКА И НОСИТЕЛИ НА ИЗРАБОТКАТА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

7.1. Датум на изработка: мај 2007 година

7.2. Состав на работната група

1. Бранко Алексовски, раководител, Центар за стручно образование и обука - Скопје
2. д-р Бранко Рабациски, професор, Шумарски факултет - Скопје
3. Стефан Ацев, наставник во СОЗШУ „Ѓорче Петров” - Кавадарци

8. ПОЧЕТОК НА ПРИМЕНА НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Датум на започнување: 01.09.2007 година

9. ОДОБРУВАЊЕ НА НАСТАВНАТА ПРОГРАМА

Наставната програма по *примарна обработка на дрвото* ја одобри министерот за образование и наука со решение број **11-4631/13** од **21.06. 2007** година.